

UNIVERZITA KARLOVA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK OPONENTA RIGORÓZNÍ PRÁCE
(uznání práce diplomové za rigorózní)

Jméno diplomanta:	Mgr. Pavel Šulda
Téma práce:	Trestněprávní aspekty policejní provokace
Rozsah práce	Celkem 86 stran (z toho 70 stran vlastního textu)
Datum odevzdání diplomové práce:	12. května 2021 (jako diplomové)
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Katarína Tejnská, Ph.D.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Dalibor Šelleng, Ph.D.
Zpracovatel oponentského posudku k uznání práce za rigorózní	JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu

Autor napsal původně diplomovou práci, kterou nyní žádá uznat za rigorózní, na téma policejní provokace a jejích trestněprávních aspektů. Jde jistě o vhodné zaměření jak pro práci diplomovou, tak i rigorózní, téma je poměrně úzce a uceleně zaměřeno, dané téma rezonuje ve stávající judikatuře obecných soudů, českého Ústavního soudu i Evropského soudu pro lidská práva, existuje též již poměrně bohatá odborná literatura, a to jak česká (zejména v podobě odborných článků), tak i zahraniční. U nás doposud nebylo uvedené téma monograficky zpracováno, lze rozebírat různé aspekty policejní provokace, jak z pozic trestního práva procesního, tak i hmotného, zanedbat není možno ústavněprávní a mezinárodněprávní úroveň dané problematiky. Zvolené téma je tak vhodné ke zpracování v kandidátské práci.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Již ze shora uvedeného vyplývá, že zvolené téma nepatří mezi jednoduché, naopak se řadí mezi ty náročnější. Jeho zpracování vyžaduje znalosti nejenom z trestního práva hmotného a procesního, ale také práva ústavního, evropského a mezinárodního, vyžaduje se znalost ochrany základních práv a svobod na nadnárodní úrovni. Potřebné jsou znalosti i doprovodných věd kriminálních (zejména kriminalistiky, případně i kriminologie a trestní politiky), jakož i postupů ve veřejné správě (zejména pokud jde o policejní právo). Předpokladem je znalost právní úpravy současné, pro historické srovnání i dřívější, vhodné se jeví učinit i mezinárodní komparaci. Očekává se též využití bohaté judikatury českých obecných soudů i Ústavního soudu, jakož i Evropského soudu pro lidská práva, případně dalších mezinárodních a nadnárodních soudů. Nabízí se vycházet též z empirických dat a zpracovat dostupné statistické údaje. Z hlediska metod se jeví jako vhodná především metoda deskriptivní, analytická a syntetická, dále případně komparativní (v práci je zastoupena především první, jen omezeně další).

3. Formální a systematické členění práce

Autor rozdělil práci do 4 číslovaných kapitol, k nimž přidal úvod a závěr. Uvedené kapitoly také dále podrobněji členil. Po obligátním úvodu zařadil na první místo kapitolu o organizovaném zločinu na území České republiky a prostředky k jejímu potírání. Na to navázal druhou kapitolou o operativně pátracích prostředcích. Těmto dvěma kapitolám o poněkud jiných tématech, která by vydala na samostatnou monografii a bez užšího provázání se zaměřením práce, věnoval téměř polovinu své práce. Až na straně 34, na níž začíná třetí kapitola, začal pojednání o policejní provokaci. Své pojednání o policejní provokaci započal jejím představením „ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva“, z níž ovšem vybral pouhá tři rozhodnutí, která v práci představil, aniž by se alespoň zmínil o velkém počtu dalších, a to i poměrně zásadních rozhodnutí (např. Bannikova proti Rusku, Lüdi proti Švýcarsku, Sequeira proti Portugalsku, Miliniené proti Litvě, ale třeba i Mareš proti České republice – a to i ve spojitosti s rozhodováním českého Ústavního soudu pod sp. zn. II. ÚS 143/02). V další podkapitole pak chtěl představit judikaturu Ústavního soudu, také zde vybral pouhá tři rozhodnutí, v nichž Ústavní soud tuto problematiku řešil (tedy pominul celou řadu dalších rozhodnutí – např. jen ve věci zmíněného Mareše rozhodoval Ústavní soud nejen pod sp. zn. II. ÚS 597/99, ale i pod sp. zn. II. ÚS 143/02; zmínil by bylo možno řadu dalších rozhodnutí, v nichž Ústavní soud této otázce věnoval pozornost). Zcela pominuta v této spojitosti zůstala judikatura obecných soudů, především pak Nejvyššího soudu, kterou autor zmínil teprve až ve spojitosti s probíraným podtématem zkoušky spolehlivosti. Přitom mnohem komplexnější přehled judikatury i odborné literatury, než byl podán v předložené práci, podal Nejvyšší soud ve svém stanovisku publikovaném pod č. 51/2014 Sb. rozh. tr., kterému autor též věnoval pozornost. Autor ani zevrubně nerozebral problematiku policejní provokace, možná řešení a jejich klady a zápory, jde-li o odpovědnost nejen vyprovokovaného pachatele, ale i provokatéra, jakož i veškeré procesní důsledky provokace. Na to autor navázal ve čtvrté kapitole věnované některým dílčím aspektům policejní provokace, hledal hranici mezi přípustnou a nepřípustnou formou. Předně se věnoval obecně problematice provokace ze strany tzv. soukromé osoby, nakolik její činnost může být považována za nepřípustnou policejní provokaci, kooperuje-li s policií. Další podkapitolu čtvrté kapitoly pak autor věnoval mezinárodnímu srovnání, k čemuž si vybral právní úpravu slovenskou a problematiku tzv. Mr. Big (bohužel jde spíše o stručné představení na základě odvozených zdrojů, než o komparaci). Poslední podkapitola se týkala tzv. zkoušek spolehlivosti, kde autor představil zákonnou úpravu a přístup judikatury nyní založené na stanovisku Nejvyššího soudu publikovaném pod č. 51/2014 Sb. rozh. tr. Práci pak autor uzavřel nečíslovaným závěrem.

Z uvedeného vyplývá, že značná část textu, téměř jeho polovina (2 kapitoly ze 4), není věnována přímo tématu práce, ale tématům více či méně blízkým, jimiž se zabývají jiné práce. Autor ani nijak významně tyto pasáže s probíraným tématem neprovázal, jakkoliv je možno uznat jeho obecnou tezi, že policejní provokace se může (ale nemusí) dopustit použitý agent, jakož i že k policejní provokaci může (ale nemusí) dojít při předstíraném převodu (probírané sledování osob a věcí je pak policejní provokaci ještě více vzdáleno). Základ práce by tak měl vězet v kapitole třetí, v níž ovšem vlastně chybí obecné pojednání o policejní provokaci jako takové, jejího významu pro průběh skutkového děje, právní kvalifikaci, možnost postihu jednotlivých osob na činu zúčastněných, jakož i procesního řešení etc. Autor poněkud nepřipadně se jal zobecňovat jím vybranou kazuistiku, přičemž nepodal ani ucelený přehled judikatury, jak by se z názvu podkapitol mohlo zdát, přitom navíc zcela pominul judikaturu obecných soudů. Zařazení tématu „exkurz do zahraniční úpravy a praxe“ do kapitoly čtvrté, která měla být věnována rozlišení přípustných a nepřípustných forem provokace, se též nejeví jako vhodné. Nadto v této pasáži nejde o ucelené pojednání o zahraniční úpravě a aplikační praxi ve vztahu k dané problematice, ale o zmínění dílčích otázek s tím souvisejících (zejména pokud jde o metodu Mr. Big).

4. Vyjádření k práci

Oponent obecně považuje za poněkud problematické vyjadřovat se k již dříve hodnocené diplomové práci jako k práci rigorózní, na niž jsou kladeny přece jen významně vyšší nároky, žádá se po autorovi lepší propojení teoretických poznatků a aplikační praxe, kterou si student zpravidla z povahy věci nemohl dosud osvojit, žádá se též detailnější zaměření na zpravidla úžeji vymezené téma. Diplomant po vcelku kladném hodnocení diplomové práce měl zřejmě představu, že jde o práci výjimečnou, mimořádně kvalitní, která může rovnou obstát coby práce rigorózní. Bohužel ale již ze shora uvedené kritiky vyplývá, že o nijak mimořádně kvalitní práci nejde, svým rozsahem jen hraničně dostačuje

coby práce rigorózní, z hlediska obsahového je takové posouzení ještě problematičtější. Diplomant značnou část práce věnoval jiným tématům, byť obsahově blízkým, zvolené téma pak ani zevrubně a komplexně nerozebral. Autor vycházel především z judikatury Evropského soudu pro lidská práva a Ústavního soudu, pohříchu však nepodal její zevrubný přehled, namísto toho vybral jen její torzo, přehled nepodal ani v závěru práce, takže ani není zřejmé, zda se s jinými rozhodnutími seznámil či nikoli. Judikaturu obecných soudů přitom zcela opomíjel, jen útržkovitě ji citoval v pasáži o zkoušce spolehlivosti. Podobně nedůvodně selektivní přístup zvolil i při využívání odborné literatury. Pracoval téměř výhradně s pracemi česky psanými, výjimečně zmínil články ve slovenštině (od J. Ivora a J. Čentéše) a dva prameny v anglickém jazyce, ač se jal provádět mezinárodní srovnání (nevyužil přitom jediný zahraniční komentář, učebnici, přehled judikatury apod.). Přehled literatury čítá pouze na čtyři desítky pramenů, nicméně řada i základních děl zcela chybí, tak např. z komentářů jsou zmíněny jen velké od C. H. Beck, jiné od tohoto i dalších nakladatelství zcela absentují, chybí některé učebnice, např. od Wolters Kluwer, z literatury k ústavnímu právu a mezinárodnímu právu a ochraně lidských práv je zastoupen jen komentář k Evropské úmluvě o lidských právech od C. H. Beck, pomínuta zůstala celá řada významných článků, na které odkazuje i autorem citovaná judikatura (např. známé články J. Herczega či V. Kratochvíla přímo o policejní provokaci). Některé prameny uváděné v poznámkách pod čarou však autor nezahrnul do seznamu pramenů práce na samém jejím konci (např. článek J. Čentéše), někdy i jména autorů komolil (např. M. Fryštáka označoval na několika místech za Frynštáta).

Jde-li o zvolené metody, naprosto převažuje metoda deskriptivní, a to i ve stěžejních pasážích práce, jen na několika místech se autor pokouší o analýzu problému, v tomto směru ale má práce charakter převážně kompilace, vlastních úvah, nabídnutých řešení a jejich obhajoby je v práci pomálu. Zejména mi v práci chybí pojednání o možné trestní odpovědnosti provokatéra za návod k vyprovokovanému činu, nakolik a proč by měl či neměl být takový návodce odpovědný, jak se k tomu staví odborná literatura, jaký přístup u nás (nyní i v minulosti) a v zahraničí převažuje, jaký má na tuto problematiku názor autor práce. Tím se ovšem (až na několik drobných zmínek o odpovědnosti za zneužití pravomoci úřední osoby) autor nezabýval, nehledal odpovědi v odborné literatuře, kterou ani při psaní práce nevyužil.

Předloženou práci z hlediska struktury, zvolených metod, obsahové náplně i přístupu autora považuji za notně problematičtější, skutečně velmi hraniční pro její uznání coby práce rigorózní, nakonec ale ještě ji i jako práci rigorózní (byť s výhradami) akceptuji (a to i s ohledem na obtíže dané dobou jejího vzniku, kdy z důvodu tzv. proticovidových opatření byl studentům značně ztížen přístup k odborné literatuře, museli se potýkat i s dalšími problémy v rámci jejich studia).

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce představit problém policejní provokace a odlišit přípustná jednání policie od nepřípustných byl s určitými výhradami, jak zazněly shora, splněn.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Nebylo zjištěno, že by práce byla plagiátem jiných prací (za využití elektronické analýzy). Autor použité zdroje řádně vyznačoval, v deskriptivních i analytických pasážích vycházel z uznávaných zdrojů. Práce má místy charakter kompilace, převažuje deskriptivní metoda, přesto jde o původní zpracování tématu, místy autor uváděl vlastní názory, které též zdůvodnil.
Logická stavba práce	Práce je členěna do kapitol a podkapitol, ke zvolenému členění je možno vznést též řadu výhrad (viz výše).
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Přehled použité literatury s ohledem na zvolené téma by mohl být bohatší, ve vztahu k práci rigorózní nijak zvláště obsáhlý není, čítá na čtyři desítky pramenů. Přitom jde o oblast, jíž je pravidelně věnována pozornost v odborné literatuře, navíc s ohledem na četnost přesahů zmiňovaných v práci by bylo možno očekávat zařazení i dalších pramenů vztahujících se k dalším dílčím tématům. Z cizojazyčných pramenů (nepočítáme-li slovenštinu s pouhými dvěma prameny) i přes provedené mezinárodní srovnání jsou zmíněny jen dvě anglicky psané publikace. I to ztlačuje hloubku zpracování

	komparační části práce, kterou by bylo možno u rigorózní práce očekávat. Autor jinak citoval jednotným stylem založeným na ČSN ISO 690, resp. 690-2, a to jak v seznamu literatury, tak i v poznámkách pod čarou. Problematická je i práce s judikaturou (viz výše).
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Práce z hlediska hloubky analýzy splňuje požadavky kladené na diplomové práce, lze ji (i přes značné výhrady) ještě jako hraniční akceptovat i jako práci rigorózní.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Formální úprava je na dobré úrovni.
Jazyková a stylistická úroveň	Z hlediska jazykového je práce na vcelku dobré úrovni, gramatické chyby se v zásadě nevyskytují, z hlediska stylistického je práce také na dobré úrovni (některých chyb se ale autor nevystříhal – např. opakovaně uvádí spojení „trestní jednání“ či „trestní účastenství“ namísto trestné jednání nebo účastenství či trestný čin, podobně např. slovenské předpisy označoval za „trestní poriadok“ a „trestní zákon“ namísto „trestný poriadok“ a „trestný zákon“).

6. Otázky k zodpovězení při obhajobě:

- *Vyjádřete se k možné trestní odpovědnosti tzv. agent provokatéra?*

7. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě. Doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 31. 8. 2022

JUDr. Jiří Říha, Ph.D.
oponent